

Acte d'homenatge a Josep M. Baget Herms a la Facultat de Ciències de la Comunicació

Eugeni Giralt

Començarem amb una breu presentació dels assistents. Ens presideix la professora de la Facultat d'Econòmiques i gran amiga nostra, Muriel Casals, actual vicerectora de Relacions Internacionals. A la seva dreta, hi ha el senyor Manel Mateu, distingit professor del Departament i, a més, figura molt coneguda a TV3. Tots vostès l'han vist més d'una vegada parlant i treballant en aquesta cadena. El senyor Sergi Schaaff, no crec que calgui fer-ne cap presentació, tot-hom diu que és el pare de l'esperit de l'escola Miramar. En Sergi va ser durant molts anys professor nostre, però vam tenir la desgràcia de perdre'l. Jo vaig ser dels que ho vaig sentir més. Vaig comprendre que era lògic que acceptés el cant de sirena de la Pompeu Fabra, que era una nova universitat, i vull recordar que, sota els meus auspicis, en Sergi i en Josep Maria Baget van participar en el primer llibre que s'ha fet en aquesta universitat sobre la televisió a la Catalunya autòctona. Hi ha un capítol seu molt interessant.¹ Gràcies per venir.

La Sílvia Atienza avui és una personalitat en el món dels gabinets de comunicació. Sabem que tenia una relació molt estreta amb el senyor Josep Maria Baget. Ella va ser alumna de la primera promoció d'aquesta facultat, que, evidentment, no tenia res a veure amb l'actual. Era una facultat molt revolucionària, molt radical, una facultat que va tenir com a degà durant algun temps el senyor Giralt. Hi havia un esperit que avui ja no existeix, no sé si és bo o dolent, però avui ja no existeix, i no sé quin record en té la Sílvia Atienza de la facultat, però l'únic que vull dir és que ara potser som una mica més seriosos. Moltes gràcies per la vostra companyia a tots. La senyora Muriel Casals prendrà ja la presidència de l'acte.

Estimats, som aquí per passar una estona junts i per recordar el Josep Maria. Cadascun dels que som aquí us explicarem el que en aquest moment tenim ganes de dir-vos sobre ell i la nostra relació amb la seva persona. Benvinguts

1. *Evolució històrica de la televisió a Espanya i a Catalunya*, a M. Parés, J.M. Baget, J. Berrio, A. Fancelli, M. Gómez Benosa, I. González de la Fuente, S. Schaaff, E. García, *La televisió a la Catalunya autònoma*, 1981, Barcelona: Edicions 62, p. 45-94.

els que sou a l'altre costat de la taula, que també tindreu l'oportunitat de dir-hi la vostra.

Té la paraula, en primer lloc, el senyor Sergi Schaaff.

Sergi Schaaff

Bé, passarem a un to potser més familiar i també més personal, perquè, a part que aquí, a l'aula, sembla que hi hagi un miniparlament, en realitat els que fan les coses son les persones.

Jo voldria recordar com vaig conèixer el Baget. Fa temps, als anys seixanta, jo era al Miramar, allà formàvem un grup format principalment per tres joves. Tots tres, anys després, hem sigut realitzadors. Erem la Mercè Vilaret, que malauradament també ens va deixar, el Lluís Maria Güell i jo mateix.

Me'n recordo que érem en aquella casa i que em va venir la Mercè i em va dir: «Sergi, vine que et vull presentar un noi». El Raül Solanes, que era el director de Miramar en aquells moments, va dir que volia que nosaltres intentéssim ensenyar-li una mica com es feia això de la televisió, com era des de dintre. Llavors, em vaig trobar allà el Josep Maria i el seu pare, que havien anat uns quants dies abans a parlar amb el Solanes. El pare li va dir que ja que el Josep Maria es passava moltes hores a casa veient la televisió i que li interessava molt escriure sobre ella, doncs que també volia veure'n la fàbrica, veure com es feia. Vam quedar per anar-li fent de guia per tota la casa, així que ell venia a veure com gravàvem. És curiós l'aire d'absència que tenia o que semblava tenir en Josep Maria, però, tot i així, ell sempre estava mirant. Mirava molt, sempre mirava i moltes vegades deia «ja capto», i sí que ho captava, perquè ara explicaré un parell d'anècdotes que ho demostraran.

Aquest va ser el començament de la nostra coneixença. Ara m'he adonat que tenia set anys més que ell, però en aquells moments tots érem molt joves. I així vam començar aquesta amistat, que és una mica curiosa, perquè els creadors (i dic creadors per entendre'ns, no és que jo em consideri un gran creador), els creadors i el crític iniciàrem una relació que ja era peculiar en si mateixa, però que possiblement ho va ser més amb el pas del temps.

Com ja us han explicat, igual que jo, vàrem ser professors aquí i després ens en vàrem anar a la Pompeu Fabra. Fins al curs passat, jo en vaig ser el degà i, amb el Josep Maria, hi tenia molts contactes. Ell, dos professors més i jo mateix formàvem part del tribunal del treball de fi de carrera. Quan fèiem els guions, cadascun se'ls llegia a casa seva, però els programes els visionàvem conjuntament i després del visionat en fèiem uns petits comentaris. Al dia següent, hi havia el gran debat entre tots quatre per veure a qui li donàvem matrícula i a qui suspènem. I era curiós que ell veia els programes amb aquesta certa absència, hi feia molt pocs comentaris, era un home de molt poques paraules, com ja sabeu, parlava poc, i cadascú explicava una impressió d'allò. L'endemà, quan ens reuníem, ell portava escrites, de forma concisa, clara i rotunda, unes quantes frases sobre cada programa. O sigui, que havia estat molt més atent que nosaltres. Realment, sabia més d'aquells programes que tots nosaltres. A mi sempre em meravellava

que, en un full o dos, hi havia el títol del programa i en quatre línies feia la crítica i explicava que allò era la seva classificació. Per tant, era una absència de portes enfora, però per dintre tenia una enorme capacitat de concentració.

Jo crec que ell, com a historiadador, coneixia els principis de la televisió millor que els que la feien. O sigui, sobre els principis de la televisió a casa nostra, a Catalunya, al nostre país, qui ho sabia gairebé tot era ell. I així va començar a escriure uns quants llibres que tractaven sobre la televisió del franquisme, sobre la història de la televisió a Catalunya.

Quan es mor una persona propera, i més quan és un historiadador, sempre es mor una part teva, una part de la teva vida. I també hi ha una part de la teva memòria que desapareix. Jo penso que hi ha aspectes de la meua feina, de mi mateix i dels principis de la televisió que ja no sabré. Potser he viscut moltes coses, però n'hi ha tantes que no puc recordar, i també hi ha tants programes dels quals no en tinc ni idea... En aquest sentit, ell si que en sabia i, malauradament, ja no podrà seguir.

Hi ha una cosa que li hauria d'agrair i crec que tots plegats ho hauríem de fer, és la creació de l'escola Miramar. De fet, tot s'ho va inventar ell, fins i tot el nom, aquesta és la veritat. Ell, entre tot aquell magma televisiu de programes, va saber veure tot allò que anava cap a una televisió de qualitat, principalment en ficció i documentals. Ell va saber agrupar-ho, teoritzar i impulsar-nos cap a aquesta mena d'escola, moviment o com se'n pugui dir, que va ser l'escola Miramar.

A en Josep Maria i a la Mercè Vilaret els agradava molt sortir fora i eren uns enamorats de la BBC. Moltes vegades, a la Mercè li deia:

— Però si tu vius a Anglaterra, estàs vivint aquí però vius a Anglaterra, perquè només veig que llegeixes diaris anglesos, només mires la BBC...

Un any, el 1967, van anar al lliurament d'uns premis a Itàlia i, quan van tornar, estaven tots dos embogits amb un programa. Deien:

— Tot el que fem no és res, no hi té res a veure, és una altra cosa.

Aquest programa era el *Cathy Come Home*, de Ken Loach (que no el coneixíem encara). És la història d'una parella que s'uneix en matrimoni, que va a viure en una casa i que, a mesura que passa el temps, ell perd la feina, deixen la casa, se'n van a un pis més barat, baixen i baixen, i acaben vivint en una caravana. Al final, el matrimoni se separa i és un desastre. L'anàlisi d'aquella relació de parella, de la societat en totes les peripècies de la pel·lícula (quan van a l'assistenta social i li duen que tenen nenes i els les volen prendre...). Jo crec que en aquest punt va ser quan va néixer allò de l'escola Miramar. La Mercè ho va gravar, el vam passar, el vam veure moltes vegades. Ell ens anava guiant i anava teoritzant. Tot moviment necessita una gent que faci les coses, però també necessita uns teòrics que les estudiïn, que els posin un marc, que permetin emetre'n opinions i que n'analitzin la retroacció.

Per tant, l'escola Miramar no hagués existit sense el Baget. És a dir, en aquest sentit, tan important era en Lluís Maria Güell, la Mercè o jo mateix, o els que

van venir després, com ara el Josep Maria. Ell sempre va ser molt modest i deia que no, que no, que no, però jo crec que això és així exactament.

Lamento, entre les poques coses que lamento, que en tots els seus llibres ell no hagués escrit la història de l'escola Miramar, que en definitiva és la història dels companys i de mi mateix. Era una esperança que sempre tenia, pensava que algun dia l'escriuria. Això sí que ho sento molt.

Ell va dirigir dues tesis, una de les quals era sobre la Mercè Vilaret, sobre la part de la Mercè que tracta del documental. Jo crec que a l'escola Miramar la seva obra més important, a part de la ficció (que a tot arreu es feia d'aquest tipus) van ser els documentals.

Per entendre l'escola Miramar, penso que s'han de veure tots els programes de documentals de la Mercè, però principalment el dedicat als vells el dia de Nadal i sobretot la seqüència en què la gent gran mira el discurs del rei. Crec que aquella seqüència és el millor que ha fet l'escola Miramar, i es tracta veritablement d'un camí que no s'ha seguit gaire, perquè ara hi ha molt de documental de creació, que aquesta és una altra discussió. Personalment, crec que si un treball és de creació, en té poc de documental, són uns termes que jo qualificaria d'antagònics. Crec que hauríem d'haver seguit per aquell camí.

He parlat molt, però encara he de dir alguna cosa més d'ell a nivell professional. Sempre diuen que els creadors patim els crítics, i en aquest cas nosaltres no el vam patir gens el Josep Maria. Un aspecte important d'ell com a crític era que no volia ser protagonista, a diferència de molts altres que el que volen és explicar-se ells i fer-se conèixer i que la gent estigui a favor seu o en contra seu. Però en Josep Maria no volia ser protagonista, opinava, deia el que pensava, però sense ferir. Quan el llegia, notava si un programa no li havia agradat, però en canvi no feria gens. Jo crec que va ser dels primers crítics conscients que la crònica de televisió es llegia l'endemà, o sigui, quan ja no podies veure el producte. D'acord amb això, ell va anar evolucionant, de manera que, al començament, partia d'una crítica taxativa del que era el producte, després va començar a fer una mena d'orientacions, guiava l'espectador i, de passada, també ens guiava a nosaltres, els autors. Jo crec que administrava amb molta saviesa les seves opinions i les seves guies.

Vull parlar d'un dels moments importants de la meua vida... Ell publicava, a *Serra d'Or*, uns resums anuals dels deu programes que més li havien agradat o els que ell considerava més importants. La primera vegada que va seleccionar un treball meu, per mi va ser molt important. Era com si m'haguessin concedit algun títol igual que els d'aquí, a la universitat.

En aquest record de l'amic, voldria acabar dient que no serà possible que coneguem un munt d'aspectes de la nostra televisió des dels principis, des dels anys seixanta fins ara, si no consultem els llibres d'història del Josep Maria. Jo crec que es tracta d'una obra que és aquí, que romandrà per sempre entre nosaltres. Ja no serà possible parlar d'aquests quaranta anys de la televisió a Catalunya, també a Espanya, però sobretot concretament a Catalunya, sense citar en Josep Maria. Crec que el recordarem, però a més haurem de recordar-lo, perquè forçosament haurem de consultar-lo.

Manuel Mateu

Bon dia,

Tots haguéssim preferit poder enraonar avui *amb* en Josep Maria Baget, i no pas *d'ell*.

Sobretot, ens agradaria poder-lo escoltar parlant d'allò que més *l'entusiasma*, i ho dic expressament en present, perquè ell va viure per estudiar, analitzar i contribuir a fer una televisió *millor* fins a l'últim segon de la seva vida.

Avui, aquest migdia, comentaríem els darrers programes que s'han estrenat, per exemple, *Las cerezas*, de TVE, amb la Júlia Otero, o de *Tot un món*, l'espai televisiu que TV3 ha començat a emetre els caps de setmana i que està dedicat a la informació i la reflexió sobre el fenomen migratori a Catalunya.

Ell, sens dubte, ens descobriria aspectes que, amb la seva mirada educada i precisa, només ell sabia veure, tant en matèria de continguts, com de forma i estructura, com de ritme, com de realització, com de disseny, vestuari, tipus de pla...

No se li escaparia res, ens explicaria amb veu pausada i reflexiva l'embolic de la Júlia tractant d'expressident jove a Jordi Pujol, perquè l'entrevista era conjunta amb Felipe González. Les postilles de González o de Pujol, per rematar les seves intervencions o acotar la de l'altre, la majoria emmascarades pel so dels aplaudiments del públic i, per tant, incomprensibles per als telespectadors.

També hi hauria trobat a faltar un primer pla de González quan Pujol criticava algunes de les mesures de Zapatero com a president del Govern espanyol, i, en canvi, el realitzador ens mostrava un pla general que no permetia apreciar la reacció ni l'expressió de la cara de l'expressident socialista.

I moltes més apreciacions si entréssim en el contingut de l'entrevista.

En Josep Maria escrivia i parlava de la TELEVISIÓ amb majúscules, no de la «caixa *tonta*» o dels programes escombraries, i quan ho feia era per denunciar la banalitat i la inconsistència d'aquests espais.

Va defensar sempre les possibilitats educatives, pedagògiques del mitjà, sense oblidar la funció informativa i d'entreteniment que també té.

Va entendre de ben jove i va ser pioner a preveure que la televisió es convertiria en el gran mitjà de comunicació que és, el que arriba a més gent i el que té més capacitat d'influència.

El 1965, amb només vint-i-un anys, ja publica un llibre pioner i visionari *La televisión, un arte nuevo*, on ja apunta la potencial capacitat creativa i d'innovació del mitjà i el naixement d'un nou llenguatge.

Fem aquest acte en la seva memòria i en homenatge al company, el doctor, el mestre, l'historiador i el periodista, però també a la persona que més ha estimat la televisió a casa nostra.

El professional que té a casa seva la millor, més voluminosa i completa bibliografia sobre el mitjà i el món de la comunicació audiovisual en general.

El que més ha llegit i ha escrit sobre televisió, el que més hores ha passat davant la petita pantalla, primer en blanc i negre, després en color, i després a través del vídeo veient tota mena de programes i espais televisius.

Per tant, ha compartit, ha analitzat, ha aprofundit, ha dialogat amb el mitjà i els seus professionals, ha estimat, en definitiva, el món audiovisual, cosa que li ha permès exercir des de la premsa un model de crítica erudita, sensata i afable, a través de la qual explicava les virtuts i les misèries de la televisió.

Els altres companys de taula han glossat ja alguns d'aquests aspectes de la figura de Josep Maria Baget. Per això, vull referir-me i recordar, ara, la seva tasca docent i de recerca.

Va començar en aquesta casa, a l'Autònoma, a impartir classes de Teoria i Anàlisi de la Televisió, quan la Facultat encara no tenia edifici propi. En el programa de l'assignatura, hi havia vuit temes. A més de la televisió a Espanya i a Catalunya, i els models de televisió pública i privada, en Josep Maria explicava els models de televisió d'arreu del món, combinant la teoria amb la pràctica a través del visionament de programes adients, amb l'esperit d'endegar un debat amb els alumnes.

Va ser dels primers professors de la casa, doctorat en Ciències de la Informació i llicenciat en Filosofia i Lletres, va ser professor titular de l'assignatura des de 1980, i quan la seva deteriorada salut li feia cada cop més difícil traslladar-se fins aquí, a Bellaterra, ens va manifestar als companys que teníem el privilegi i la sort de conviure personalment i acadèmicament amb ell durant molts anys, que el seu estat li feia aconsellable treballar a prop de casa seva a Barcelona i estalviar-se els viatges fins aquí.

Va ser aleshores quan progressivament va deixar aquesta facultat per continuar la seva tasca docent a la Universitat Pompeu Fabra, on va començar a impartir classes el 1992 i d'on va ser professor titular de Comunicació Audiovisual des del 1996.

Per les seves classes han passat, doncs, moltes generacions de periodistes, milers d'alumnes que han après a interpretar les claus de la televisió, a conèixer-la i, per tant, a estimar-la, encara que també de ben segur que alguns estudiants deuen haver optat per ignorar-la o fins i tot odiar-la, però de la televisió, igual que dels llibres, sempre se'n pot aprendre alguna cosa, sempre se'n pot treure profit. I, per descomptat, encara més, de les seves crítiques al diari *La Vanguardia*, on dissecava i feia una autòpsia diària de la salut del mitjà audiovisual.

No perquè pugui semblar tòpic és sobrer reconèixer, ara i aquí, l'excel·lent company, amic i professional que sempre ha estat en Josep Maria.

Rigorós i metòdic, ens deixa una extensa i profunda bibliografia de tot el que ha estat i és la televisió a Espanya i a Catalunya, de tots els gèneres, els formats, els presentadors, de la producció pròpia i de l'aliena, de la repercussió social dels programes i les sèries, de com la televisió ens mostra la realitat i els perquès d'aquesta telerealtat, de la televisió del franquisme, de la televisió de la democràcia, de la televisió digital, del present i del futur interactiu de la televisió...

En argot publicitari i també audiovisual, diríem que tot allò que no sabem i que no ens hem atrevit mai a preguntar sobre la televisió, ho trobarem als llibres i articles d'en Josep Maria. Des del seu primer llibre sobre la història de la

televisió, *18 años de TVE*, que cobreix tot el període del mitjà en blanc i negre, fins a l'últim llibre seu publicat l'any passat: «*La nostra*», *els 20 anys de TV3*, un títol que evoca el seu amor, i benevolència en molts casos, cap als professionals i els programes de Televisió de Catalunya. Una estimació que sobretot sentia pels informatius de TV3, que els qualificava de «la joia de la corona», joia que, jo hi afegiria, ha tingut també moments i etapes de manca de brillantor.

Sé que no és cap acte per fer-hi propostes, però una contribució més d'en Josep Maria, que desgraciadament ja no depèn de la seva voluntat, seria poder veure editades en forma de llibre les seves crítiques televisives, ja que també hi ha elements de la història recent de la televisió. La seva publicació aportaria més llum encara a la ciència del llenguatge televisiu i audiovisual.

Josep Maria Baget, estaràs sempre entre nosaltres.

Que totes les teves reflexions, aportacions, escrits i llibres, tot allò que has comentat i discutit amb molts professionals del mitjà, serveixi en el present i en el futur, igual que ha contribuït en el passat a fer i aconseguir allò per al qual tu lluitaves dia rere dia: *una televisió infinitament millor.*

Josep Maria, moltes gràcies

Sílvia Atienza

Jo penso que s'ha parlat més del Josep Maria amic, però també vull fer un parell de comentaris respecte a aquell aire d'absència que esmentava el Sergi, i per això us explicaré una anècdota. Va passar a Montecarlo, en Josep Maria acostumava a ser convidat al Festival de Montecarlo i sempre demanava a alguna de les seves amigues que l'acompanyés. A mi em va tocar aquest honor un any, i em refereixo a allò de l'aire absent perquè crec que era una característica important de la seva persona. Estàvem esperant que vingués en Josep Maria per anar a sopar amb un grup de periodistes i n'hi va haver un que em va comentar amb molta delicadesa:

- Aquest amic teu és una mica esquerp, oi? Perquè te'l trobes pels corredors i pel carrer, el saludes i no et contesta.
- No, saps què passa? És que no hi veu gaire i aleshores has d'estar una mica a prop seu perquè t'identifiqui bé.
- Però mira, és que l'altre dia estàvem sopant plegats, li vaig fer un parell de comentaris a la taula i no em va contestar.
- Ja, és que el Josep Maria és sord d'una orella, i a l'altra, t'hi has d'apropar molt.

A aquestes altures, el periodista ja començava a fer una cara estranya. I hi va afegir:

- A què es dedica aquest amic teu?
- És crític de televisió.

Aleshores ja es va quedar bocabadat del tot. Va callar i, durant el sopar, de vegades se l'anava mirant. L'endemà, se'm va acostar el mateix periodista i em va dir:

- Escolta, és que m'han dit que és molt bo.
- No és bo, és el millor —vaig contestar jo.

Jo crec que això és el més important, i penso que el Josep Maria era el millor també en els seus silencis. No sé com s'ho feia, o potser sí, tenia una xarxa d'informació grandiosa... Això té una mica de relació amb el que explicaves abans sobre els programes de televisió o sobre les pel·lícules del cinema. Quan anàvem al cinema amb ell, ens preguntàvem si realment veia i sentia la pel·lícula igual que nosaltres, perquè, quan en sortíem, ens parlava d'aquella anècdota que nosaltres quasi no havíem sentit o quasi no havíem vist.

El Josep Maria tenia una xarxa d'informació enorme i sabia moltes coses de molta gent, sobretot de televisió, ho sabia pràcticament tot. I feia un ús molt ponderat i molt moderat d'aquesta informació..., per desesperació de gent com jo, per exemple, que de vegades m'indignava quan m'explicava coses que no publicava. Llavors jo li deia:

- Això ho has de publicar, això ho has de dir.

A mi, m'hauria agradat que n'hagués posat més d'un al seu lloc, i estic pensant en algunes persones en particular, i ho contaré, ja que estem entre amics (tot i que si no hi estiguéssim també ho diria, perquè si no rebentaria). Em refereixo a uns productors de programes de televisió que a l'última etapa de la seva vida li van provocar no poques angoixes a causa d'una demanda que no hagués hagut d'existir mai. Potser l'única demanda de la seva vida, només aquesta, i no se la mereixia en absolut.

Dit això, primer de tot, m'agradaria agrair-vos que m'hagueu donat aquesta oportunitat de tornar a casa. Aquí va ser on ens vam conèixer.

Continuant amb la seva qualitat de l'aire absent i la seva relació amb les dones, això era una mena d'art que tenia el Josep Maria, de seguida se les feia seves. L'altre dia ho comentava amb un company de producció amb qui estava dinant, i és que el Josep Maria, que per als homes arribava a ser el gran desconegut, amb les dones era ben diferent. Jo me'n recordo del primer dia que el vam veure a classe. Seia a primera fila prenent apunts molt seriosos, amb molta cura i molta atenció. Ens va cridar l'atenció. I recordo que algú em va dir:

- És en Josep Maria Baget, el crític de televisió.

És clar, érem a primer curs, tots volíem ser algun dia periodistes coneguts, i el Josep Maria ja era crític de televisió. Això feia respecte.

Però després hi havia, per altra banda, aquesta absència seva, no parlava, no es comunicava. Curiosament, va començar a comunicar-se per telèfon, sos-

pito que amb les senyores de la classe. Vam començar a descobrir alguns telèfons gràcies al Josep Maria, malgrat les seves limitacions físiques, perquè el Josep Maria tenia moltes limitacions físiques i, malgrat això, aconseguia establir una retroacció, una manera de veure i d'interpretar la informació tan enginyosa, tan increïble, tan genial, que era realment interessant. A través del telèfon, el descobries, perquè, amb aquest aparell, t'hi podies comunicar bé, ens podíem sentir bé mútuament. Ell començava a explicar coses i jo sempre pensava que era molt interessant el que deia.

Curiosament, moltes d'aquelles dones vam acabar fent televisió, i penso en la Georgina Cisque, en l'Alba Palmés, que va ser una de les persones que més s'ha estimat el Josep Maria, i he de dir que és molt trist que no hagi pogut participar en tot això, perquè ella l'apreciava com poca gent. Jo mateixa era una altra d'aquestes dones i encara en faria una llista llarguíssima fins arribar a companyes o professores, com el cas de la Muriel Casals o altres dones..., perquè, dintre d'aquest exercici de «dones Baget», van venir després les alumnes, que, curiosament, eren les més maques i les més intel·ligents de cada promoció.

Mitjançant aquesta amistat que anaves establint amb ell, anaves aprenent a apreciar-lo i a valorar-lo, les converses, les interpretacions que feia de tot, del món de la política, del món que l'envoltava. Anaves a una festa i et feia comentaris, et deia com havia vist tothom; semblava que no s'havia assabentat de res, però veritablement havia captat les actituds de tothom qui hi havia, i, a més, sabia fer aquella ironia sobre les coses que havien passat. Penso que era una persona realment molt important i molt interessant, i que va ser un privilegi poder ser amiga seva.

I respecte als llibres, a causa d'aquesta mania meva, jo sempre li deia que havia de fer un llibre que no havia escrit, perquè ell sempre era igual de ponderable, tant en els seus llibres com en les seves crítiques. Tot allò que no sabrem mai és impagable, em refereixo a aquella obra que no va escriure de tot allò que ell sabia sobre directors de televisió, sobre tothom. Parlar amb ell no tenia preu, perquè ho sabia tot. Ara et trobes tantes vegades a punt d'agafar el telèfon per preguntar-li alguna cosa, per parlar sobre algun tema... Ara haurem de viure amb això, ja no podrem parlar amb ell, ja no podrem consultar-li res, però ha estat un privilegi poder-ho fer en alguns moments i poder ser al seu costat.

Muriel Casals

Bé, a mi em toca fer el final. Tu has dit que eres el més jove, jo sóc la més exògena de tots els amics d'en Josep Maria, perquè no sóc periodista, no he treballat mai dins de la televisió, però inevitablement el meu contacte amb ell va néixer gràcies a la televisió. Anava a dir «per culpa de la televisió», però no és això. Jo vaig conèixer en Josep Maria relativament tard en comparació amb vosaltres, va ser l'any 1983, quan es creà la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió. Per a mi, va ser una sort fantàstica el fet de formar part del primer Consell d'Administració d'aquella casa. Hi era com a proposta (anava a dir com a repre-

sentant, però no) del Parlament de Catalunya i m'hi vaig abocar amb una gran passió i una gran il·lusió. Jo em pensava que faríem una ràdio i una televisió nostres i que aleshores sí que ho faríem fantàsticament i bé. Recordo una frase d'un amic, en Benach, que a l'època franquista ens deia:

— Ens serà més fàcil aconseguir l'escola que la televisió.

I la televisió és tan important...

Quan em van nomenar, jo no en sabia res, ni de ràdio ni de televisió, i vaig demanar als amics més propers que em diguessin què havia de fer per aprendre'n. I els meus amics propers, pel que fa a la televisió, eren la Georgina Cisquella i el Pere Joan Ventura, que em van dir:

— Escolta, el que has de fer és presentar-te al nostre amic. Per sort, ets una dona, per tant et dirà que sí. Anirem a dinar amb ell, començareu a parlar i ja ho veurem. En tot cas, aquesta persona és la teva referència i és amb qui tu has de parlar.

I vàrem anar a dinar amb el Josep Maria. Per sort meva, no es tractava només d'algú amb qui jo podia parlar i a qui podia demanar consell i que tenia una mica de criteri, sinó que aquell primer contacte va ser el començament d'una amistat fortíssima que ha durat fins ara. Per tant, mitjançant el Josep Maria, vaig entrar en contacte amb el vostre món, amb el qual ja fa molts anys que no hi estic implicada, però per mi aquesta és la data important de la meua vida.

Gràcies al Josep Maria, vaig establir amistat amb la seva gran amiga, una persona que ha sortit també aquí citada: la Mercè Vilaret. Amb la Mercè, va passar una mica el mateix. Recordo que una vegada la vaig sentir en un programa a la ràdio on parlava del que era la televisió pública i del que havia de ser. I el Josep Maria em va dir:

— És molt amiga meua. Quan vulguis, te la presento.

I, per sort, amb la Mercè no només va ser tot parlar del que podia i no podia ser la televisió pública a Europa als anys vuitanta, sinó que també vam començar una amistat que va durar fins que va morir la Mercè. I, a través d'ells, d'aquests tres personatges, la Mercè Vilaret, el Sergi Schaaff i el Lluís M. Güell, tenim la visió de la televisió pública a Catalunya.

Amb la Mercè i el Josep Maria vaig compartir moltíssimes vivències, com ara alguns viatges a Montecarlo, que eren fantàstics. Allà tot era riure. Recordo que, en una tornada, la Mercè, que havia vist, durant la seva vida londinenca, el musical sobre *Els Miserables*, sempre ens intentava convèncer que allò era importantíssim, que l'haviem d'anar a veure, i en cantava trossos. Després d'això, uns quants anys més tard, vaig anar a veure el musical i, quan sentia un fragment d'*Els Miserables*, sempre recordava la Mercè.

La Mercè, rient, deia que el que ella feia eren reportatges de pena, no esperançats... Li agradaven molt *Els Miserables* i Victor Hugo, com també aquella gent que lluitava per certes causes i que molt sovint les perdia. Tant, que deia:

— Són els arguments dels meus reportatges.

Tenia un gran interès per tractar temes que no estaven de moda, per fer-los d'una manera totalment innovadora i complexa, per tant, no sempre d'èxit fàcil. Ella comentava i afirmava una cosa que a mi m'agradava i jo l'explicava a la universitat: ara sóc vicerectora i això és per un accident i una casualitat, però va bé per al meu argument; aquests personatges heterodoxos, que no són al corrent principal, aquestes persones tenim lloc en aquest món. Perquè, de vegades, es diu: «Ara només els que són guapos, els que saben fer diners són els que triomfen». No no, la Mercè Vilaret i d'altres són un exemple que en aquest món hi caben, hi cabem, tots, i això per als joves és molt important de saber, sobretot per a les persones que no estem en el corrent principal. Això és possible dins del nostre món, molt dominat i estructurat per les multinacionals. És possible fer reportatges fantàstics. El que passa és que, si et dediques a fer aquesta tasca, no ets ni tan famós ni tan ric com els que fan les coses que toquen. Però es poden fer i és bo que hi hagi gent que les faci. La Mercè en va donar un exemple fortíssim i claríssim, d'això. La televisió de qualitat és possible.

Una anècdota, parlant de la BBC, és que una vegada, l'últim dia del festival de Montecarlo, quan ja estava tot desmuntat, vàrem passar per davant d'on havia estat l'estand de la BBC i la Mercè va voler arrencar el cartell per emportar-se'l. Deia:

— En lloc de tenir un quadre o qualsevol altra cosa, jo vull tenir aquest cartell.

Van venir i ens van renyar. Érem joves, però tampoc no tant. Vam deixar el cartell i els organitzadors es varen apuntar la seva adreça, però no l'hi varen enviar mai, va ser una pena. El que vull dir és que anècdotes com aquestes mostraven que el fet de veure la BBC servia per gaudir, però també per aprendre.

Com que he dit que jo no era de l'ofici, el que tinc és un record i un agraïment personal vers el Josep Maria. Aquest haver compartit, aquest haver entrat en la seva família, totes les dones i també el Toni. Perquè hi ha també un home molt proper a l'entorn del Josep Maria, i això ho haig d'explicar. El Toni va fer una cosa tan maca... El Josep Maria celebrava el seu aniversari, i ja era un esdeveniment especial, perquè ell va néixer un 29 de febrer, per tant, el dia just del seu aniversari només tenia lloc cada quatre anys. Però cada any s'havia inventat alguna excusa per celebrar-lo, encara que no fos 29 de febrer. I a l'últim, que em sembla que va fer seixanta anys, hi havia algú que feia fotos, sem-

pre hi havia moltes persones que feien fotos. Algú li va regalar una càmera i una de les fotografies que vam fer va ser amb totes les dones al voltant del Josep Maria. I el bonic d'aquesta anècdota és que el dia que enterraven el Josep Maria, el Toni va explicar:

— Saps què he fet? He agafat una d'aquestes fotos on esteu totes les dones al voltant seu i la hi he posat a la butxaca.

O sigui, que el Josep Maria se'n va anar amb les seves ulleres (perquè sense ulleres no era ell) i amb totes nosaltres dins la butxaca de l'americana. I el Toni deia:

— És molt trist que el Josep Maria estigui mort, però fa una mica menys trista la seva mort saber que, com a mínim, les porta totes a la seva butxaca.

El Toni era qui el portava amb cotxe aquí a Bellaterra. I això també hi ha molta gent que no ho entén. Però a ell li agradava fer classe i es podia permetre el luxe fantàstic de venir a la Facultat amb taxi. A més a més, aquest luxe era molt luxe, perquè el taxista era el Toni, un amic, i algunes vegades aprofitava aquest luxe. Els viatges amb cotxe eren fantàstics.

Hi ha una pila d'informació que no tindrem, hi ha una pila de referències que no sabrem. Com podrem opinar sobre un programa o un altre?... Sense el Josep Maria ens perdrem això.

Em fa gràcia dir que amb aquestes amigues que tenia el Josep Maria de totes les edats, una vegada hi va entrar també la meua filla. I, per sort, i per aquelles coses del destí, la meua filla en aquells moments estava treballant a la BBC, amb un contracte precari. Dels tres mil, quatre mil o cinc mil que havien de ser-ne acomiadats, ella, la Laia, era a primera fila dels que caurien. Però van passar dos o tres anys i imagina't la il·lusió que li va fer continuar-hi. Li va explicar corrents al Josep Maria, i ell li va treure de seguida un llibre d'història de la BBC i li va aconsellar:

— T'has de llegir això.

I llavors la Laia li enviava les últimes tifereries de la BBC.

Sembla que no he de dir res més. Només que hem d'estar molt contents d'haver estat amics, parents propers al Josep Maria, i que tot això ho tenim, i que ell també ha tingut que nosaltres el vam estimar. Pels que seguim vivint hi ha un forat, que és el Josep Maria, però la nostra vida és diferent, perquè ell hi ha estat. I la televisió és una mica millor, segurament, perquè les seves punxes, benèvols però punxes, segur que hi han influït.

Eugeni Giral

Coneixia el Josep Maria Baget de tota la vida, des dels quinze anys, i jo sempre recordo i dono molta importància al pare d'en Baget. Quan jo escrivia a *El Correo*, el pare d'en Baget el devia freqüentar i feia una cosa que no sé si encara es pot fer o es fa: circulava per la redacció i anava parant-se per les taules. El senyor Baget no era periodista, venia a *El Correo* sovint, no sé exactament què hi feia, però la veritat és que venia per allà i hi havia una taula de xafarders que l'escoltàvem.

Un dia va dir:

— Tinc un noi que ha patit moltes dificultats a la vida, que s'està tancant molt a casa i, com que això de la televisió cada vegada va a més..., jo li dic que s'hi afecioni.

El problema que hi havia era que el Josep Maria, al començament, tenia la intenció de ser crític d'esports. Jo crec que el seu pare el devia portar a *El Correo* algun dia. Tots plegats érem molt joves, no sé si devíem rondar els vint-i-un anys.

Al Josep Maria, tu li demanaves:

— Em pots deixar veure el catàleg?

I te'l deixava, que és una cosa que a mi sempre em va sorprendre, perquè tots som molt egoistes. Ell tenia una gran habilitat de fer-te participar en les activitats, si li ho demanaves.

També teníem moltes converses, de vegades molt imprecises, però al cap de quatre, et venia amb el catàleg i et deia:

— Aquí tens el catàleg. Quan vulguis, me'l retornes.

Això no és freqüent.

Mirant ara els llibres de televisió d'aquella època, penso: «D'on devia treure ell les primeres teories de la televisió?». No ho sé. Hi havia molt poca doctrina televisiva aleshores a Espanya. Dels seus articles, n'hi ha alguns punts que no sé ben bé d'on els treia.

Vist des de fora, una cosa que s'hauria de comentar és tot el que constituïa la televisió.